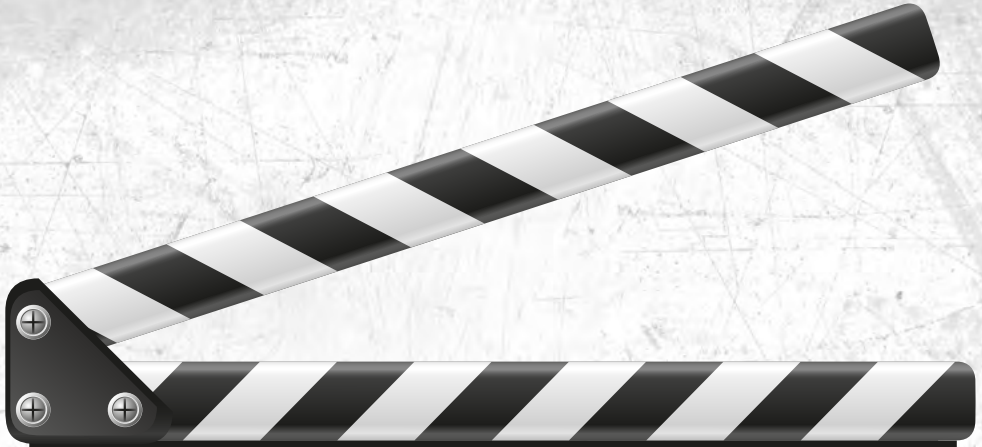

WIREscope FilmEU Newsletter 6

NEWSLETTER PROJEKTU:

Názov projektu: Widening Innovation Research Scope in FilmEU

Kód projektu: 09I01-03-V04-00091

Výzva: 09I01-03-V04 – Matching granty ku zdrojom získaným v rámci programu Horizont 2020 a Horizont Európa Investícia:

1. Podpora medzinárodnej spolupráce a zapájania sa do projektov Horizont Európa a Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT – European Institute of Innovation and Technology) Komponent:

9. Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky

Funded by the EU NextGenerationEU through the Recovery and Resilience Plan for Slovakia under the project No. 09I01-03-V04- 00091.

Financované Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tvorba ako výskum 2: VŠMU rozvíja prostredie pre umelecký výskum

Pod gesciou aliancie FilmEU sa 3. 6. 2026 na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU uskutočnil druhý ročník okrúhleho stola **Tvorba ako výskum**, venovaného umeleckému výskumu. Kým minuloročné podujatie bolo zamerané na predstavenie samotného konceptu umeleckého výskumu a jeho základných východísk, tohtoročná diskusia reflektovala konkrétny posun, ktorý sa v tejto oblasti na VŠMU podarilo dosiahnuť počas uplynulého roka. Zároveň otvorila otázky ďalšieho rozvoja umeleckého výskumu, jeho inštitucionálnej podpory na Slovensku a výziev, ktoré jeho implementáciu na slovenských umeleckých vysokých školách stále sprevádzajú.

Úvod podujatia patril prezentácii **Juraja Oniščenka**, ktorý predstavil prehľad aktivít realizovaných na VŠMU v rámci aliancie FilmEU. Zdôraznil, že umelecký výskum sa na škole postupne rozvíja nielen ako teoretická téma, ale aj prostredníctvom konkrétnych projektov, medzinárodných partnerstiev a nových foriem doktorandského vzdelávania.

Počas uplynulého roka sa na VŠMU uskutočnil medzinárodný doktorandský workshop **DOCTUS 2026**, zameraný na súčasný výskum filmu, pamäti a nostalgie. Významným krokom bolo aj otvorenie **Living Lab – Sound Lab (Dolby Atmos Music Lab)**, ktorý vznikol ako umelecko-výskumné centrum v rámci FilmEU s ambíciou stať sa centrom excelentnosti pre umelecko-výskumné projekty. K dôležitým míľnikom patrí aj prijatie VŠMU za inštitucionálneho člena **Society for Artistic Research (SAR)**, najvýznamnejšej medzinárodnej organizácie združujúcej inštitúcie venujúce sa umeleckému výskumu.

Prezentácia zároveň poukázala na širší rámec aktivít, ktoré VŠMU v tejto oblasti rozvíja – od konferencie **IVGC**, cez **FTF Industry Days**, medzinárodný tréning **ILLUMINA**, až po prezentáciu aktivít FilmEU na festivale Cinematik. Spoločným menovateľom týchto iniciatív je prepájanie umeleckej tvorby, výskumu a medzinárodnej spolupráce.

V úvodnej časti zaznelo aj pripomenutie širšieho kontextu umeleckého výskumu. Jeho rozvoj úzko súvisí s Bolonským procesom, ktorý zakotvil výskum ako prirodze-

nú súčasť doktorandského štúdia na vysokých školách. Umelecký výskum pritom stojí na troch vzájomne prepojených pilieroch – umeleckosti, výskumnej činnosti a akademickosti – a vytvára priestor pre poznanie prostredníctvom samotnej umeleckej praxe.

Na prezentáciu nadviazala panelová diskusia. Pozvanie prijali **Mgr. Jozef Kovalčík, PhD., prorektor VŠMU**, **doc. Katarína Mišíková** a **Mgr. art. Martina Kovaľ, PhD.** Diskusia sa venovala trom tematickým okruhom – charakteru umeleckého výskumu, pripravenosti slovenského prostredia na jeho podporu a hodnotenie a podmienkam potrebným na jeho ďalší rozvoj na VŠMU.

Diskutujúci sa zhodli, že členstvo VŠMU v aliancii FilmEU vytvára nové príležitosti na internacionalizáciu umeleckého výskumu, rozvoj doktorandského vzdelávania a prepájanie školy s európskymi výskumnými sieťami. Zároveň zaznelo, že ďalší rozvoj bude závisieť aj od vytvárania stabilných podmienok na národnej úrovni – od spôsobov hodnotenia až po systematickú podporu umeleckého výskumu ako osobitnej formy akademickej činnosti.

Druhý ročník podujatia **Tvorba ako výskum** potvrdil, že diskusia o umeleckom výskume na VŠMU sa za posledný rok zase posunula od predstavovania ku konkrétnej praxi a prehlbovaniu výsledkov. Práve tie ukazujú, že umelecký výskum sa postupne stáva prirodzenou a čoraz viac reflektovanou súčasťou akademického života VŠMU a zároveň významným nástrojom internacionalizácie školy v rámci európskeho vysokoškolského priestoru.

Mgr. Juraj Oniščenko, PhD.

2. Doktorandská konferencia VŠMU: *Esejizmus ako metóda*

Dňa 25. júna 2026 sa na pôde Vysokej školy múzických umení konala medzinárodná doktorandská konferencia *Esejizmus ako metóda*, organizovaná v rámci projektu Widening Innovation Research Scope in FilmEU. Nadviazala na pilotný ročník z roku 2024 venovaný téme *Identity* a opäť poskytla priestor pre prezentáciu doktorandského výskumu z oblasti vied o umení zo slovenských a českých univerzít. Novinkou tohto ročníka bolo zaradenie príspevkov z oblasti umeleckého výskumu.

Divadlo, film, hudba, fotografia, literatúra, filozofia i vizuálne umenie – príspevky pokrývali rozmanité aspekty esejizmu ako špecifického modu tvorby: metódy písania eseje, jej pedagogické využitie, esej ako priestor, hru či tvorivú metódu. Schopnosť eseje transverzálne prekračovať hranice žánrov a umeleckých druhov, umenia a vedy, tvorby a reflexie, sa ukázala ako ideálny podnet pre interdisciplinárne prieniky. Dialogickosť, otvorenosť formy, sebareflexívnosť a dôraz na proces myslenia namiesto hotového poznania – práve tieto charakteristiky esejizmu rezonovali v príspevkoch doktorandov a doktorandiek z desiatich vysokých škôl: Vysokej školy múzických umení v Bratislave, Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Prešovskej univerzity, Akadémie múzických umení v Prahe, Akadémie výtvarných umení v Prahe, Janáčkovej akadémie múzických umení v Brne, Karlovej univerzity v Prahe, Univerzity Palackého v Olomouci a Univerzity v Hradci Králové.

Priestor pre inšpiratívne rozhovory a networking poskytli nielen diskusie po konferenčných príspevkoch, ale aj neformálne stretnutia účastníkov. Konferenciu uzavrela projekcia filmovej eseje *Šedá zóna* a hosťovská prednáška jej režisérky, absolventky FTF VŠMU Daniely Meressa Rusnokovej, ktorá priblížila esejistické metódy svojej dokumentárnej tvorby aj tému filmu – príbeh predčasne narodených detí a ich rodín.

Konferencia ukázala, že práve najmladšia akademická generácia často otvára nové výskumné otázky. Tešíme sa na ďalší ročník o dva roky.

Doc. Mgr. Katarína Mišíková, PhD.

17. medzinárodná konferencia Society for Artistic Research v Galway

V dňoch 23. – 26. júna 2026 sa na University of Galway v Írsku uskutočnil 17. medzinárodný kongres *Society for Artistic Research* (SAR), najvýznamnejšie svetové podujatie venované umeleckému výskumu. Tento rok niesol tému *Endangered Conceptual Worlds*, ktorá sa stala východiskom pre diskusiu o úlohe umeleckého výskumu pri ochrane a rozvíjaní ohrozených foriem kultúrnej, jazykovej a etnickej rozmanitosti, ako aj alternatívnych spôsobov poznávania sveta v období intenzívnych technologických, spoločenských a environmentálnych zmien. Organizátori zároveň zdôraznili význam umeleckého výskumu pri skúmaní marginálnych tém a perspektív, ktoré zostávajú na periférii vedeckého skúmania a spoločenskej diskusie.

Konferencie sa zúčastnilo viac ako 350 účastníčok a účastníkov z vyše 50 krajín a ponúkla doposiaľ najrozsiahlejší program v histórii podujatia. Počas štyroch dní sa uskutočnilo viac ako 160 programových blokov vrátane odborných prezentácií, keynote prednášok, workshopov, performancií, posterových sekcií, výstav, experimentálnych formátov a okrúhlych stolov. Program bol zostavený na základe medzinárodného recenzného procesu z takmer 400 prihlásených návrhov, čo potvrdzuje rastúci význam konferencie ako hlavného fóra pre prezentáciu a diskusiu o umeleckom výskume.

Program reflektoval aktuálny diskurz a tematické sekcie sa venovali širokému spektru otázok súčasného umeleckého výskumu: vzťahu medzi umeleckou praxou a tvorbou poznania, novým metodológiám umeleckého výskumu, interdisciplinárnym prístupom, otázkam hodnotenia kvality výskumu či využívaniu digitálnych technológií a umelej inteligencie v umeleckej tvorbe, ale aj otázkam environmentálnej udržateľnosti, performativity, kultúrnej pamäti a kultúrneho prisvojovania či dekolonizačných tendencií. Významná pozornosť bola venovaná aj postaveniu menšinových jazykov, lokálnych kultúrnych tradícií a nehegemonických spôsobov poznávania, ktoré môžu prostredníctvom umeleckého výskumu ponúkať alternatívne pohľady na súčasné spoločenské výzvy.

Program doplnili keynote prednášky, diskusné fóra o kultúrnej politike a stretnutia odborných skupín SAR. Dôležitou súčasťou konferencie boli aj prezentácie projektov publikovaných na platforme *Research Catalogue*, najvýznamnejšej medzinárodnej platforme na publikovanie výstupov umeleckého výskumu. Každoročne *Society for Artistic Research* udeľuje *Cenu za najlepšiu výskumnú expozíciu publikovanú v Research Catalogue* za daný rok. Tentoraz toto ocenenie získala konceptuálna umelkyňa Annika Borg za expozíciu *Seen from a place, developed from a point*. Vo svojom dlhodobom výskume skúma vzťah medzi náhodou a systémom. Od roku 1994 každý deň hádže šiestimi kockami, zaznamenáva vzniknuté číselné kombinácie a vytvára z nich rozsiahly archív, ktorý následne prostredníctvom vlastného súboru pravidiel transformuje na vizuálne kompozície, zvukové štruktúry, texty, animácie a umelecké objekty. Expozíciou autorka poukazuje na to, ako sa z jednoduchých náhodných údajov môže prostredníctvom dlhodobého procesu, opakovania a systematickej transformácie vytvoriť komplexný umelecký jazyk.

Účasť na konferencii priniesla cenný prehľad o aktuálnom stave a smerovaní medzinárodného umeleckého výskumu, vytvorila priestor na odborný dialóg a zároveň poskytla príležitosť na nadviazanie nových medzinárodných partnerstiev a rozvoj spolupráce medzi členkami a členmi umelecko-výskumnej komunity a predstaviteľkami a predstaviteľmi umeleckých vysokých škôl. Diskusie potvrdili zvyšujúcu sa relevanciu umeleckého výskumu ako samostatnej oblasti tvorby poznania a otvorili nové otázky týkajúce sa jeho budúceho rozvoja v európskom i globálnom kontexte.

Súčasťou záverečného programu bolo aj oficiálne predstavenie Vysokej školy múzických umení v Bratislave ako hostiteľskej inštitúcie 18. medzinárodnej konferencie SAR, ktorá sa uskutoční na VŠMU v Bratislave v dňoch 21. – 24. apríla 2027. Skutočnosť, že organizáciou nasledujúceho ročníka bola poverená práve VŠMU, predstavuje významné medzinárodné uznanie slovenskej umelecko-výskumnej komunity a zároveň jedinečnú príležitosť posilniť jej postavenie v európskom priestore umeleckého výskumu.

Jozef Kovalčik, Katarína Hložeková

18 mesiacov, ktoré zmenili spôsob, akým uvažujeme o výskume na umeleckej škole

Bilancia a perspektívy projektu Widening Innovation Research Scope in FilmEU

Projekt WIREscope – financovaný z Plánu obnovy a odolnosti SR ako matching grant k zdrojom získaným v rámci programu Horizont Európa – sa stal hybnou silou pre podujatia a premeny, ktoré by bez neho prebiehali podstatne pomalšie, alebo by sa neuskutočnili vôbec.

Keď sa obzrieme späť na obdobie od januára 2025 do júna 2026, počas ktorého sa projekt na VŠMU realizoval, vidíme množstvo splnených úloh a zrealizovaných aktivít, ktoré mnohými parametrami presiahli pôvodné očakávania. Zaznamenali sme výrazný posun v nazeraní na výskum, v náhľade a v spôsobe, akým naša škola vstupuje do medzinárodného akademického priestoru. Výskum – a osobitne umelecký výskum – sa stal každodennou súčasťou akademického života, bol uvedený do praxe a prijatý akademickou obcou. Vznikli nové platformy, medzinárodné partnerstvá a infraštruktúra, ktoré výskumu na VŠMU dávajú inštitucionálny rámec aj dlhodobú perspektívu. Projekt zároveň systematicky budoval prepojenie akademického prostredia s profesionálnou praxou – s festivalovým prostredím, audiovizuálnym priemyslom a partnermi z kreatívneho sektora. Benefitom aj výzvou projektu bolo vzbudiť záujem o výskum na všetkých fakultách a pracoviskách VŠMU, získať nové témy a výskumné otázky a zapojiť do riešiteľského kolektívu pedagógov a výskumníkov naprieč celou školou. Naši výskumníci a výskumníčky získali významný priestor pre prípravu a podporu výskumných aktivít, ako aj pre ich prezentáciu v medzinárodnom meradle.

Umelecký výskum: od pojmu k praxi

Ak by sme pred dvoma rokmi položili na chodbách VŠMU otázku, čo je umelecký výskum, odpovede by sa pravdepodobne značne líšili. Niektorí pedagógovia by poukázali na svoju umeleckú prax ako prirodzenú formu bádania. Iní by pojem odmietli ako akademickú konštrukciu vzdialenú od tvorby. A ďalší by sa úprimne spýtali, čo tým vlastne myslíme.

Dnes je situácia iná – nie preto, že by sme našli jednu definitívnu odpoveď, ale preto, že sme sa začali téme štruktúrovane venovať, klásť si otázky a zavádzať ju do popredia s medzinárodnou podporou. Aktívne sme informácie vyhľadávali aj sprístupňovali. Dvojročná séria okrúhlych stolov Tvorba ako výskum, iniciovaná kolegami z FTF, otvorila na pôde VŠMU diskusiu, ktorá predtým prebiehala len sporadicky a nesystematicky. Prvý ročník v apríli 2025 priniesol na pôdu Kina Klap na FTF základné východiská – Borgdorffov rámec výskumu umenia, výskumu pre umenie a výskumu umením – a konfrontoval ich s perspektívami pedagógov všetkých troch fakúlt. Druhý ročník v júni 2026 už nebol o definíciách, ale o konkrétnych výsledkoch a výzvach: o tom, čo sa podarilo, kde narážame na limity slovenského systému hodnotenia a čo potrebujeme, aby umelecký výskum na VŠMU nebol len projektovou aktivitou, ale trvalou súčasťou akademickej identity školy.

Tento posun – od predstavovania ku konkrétnej praxi – je možno jedným z najdôležitejších výsledkov celého projektu.

Doktorandské vzdelávanie ako výskumné laboratórium

Doktorandské štúdium je na umeleckej vysokej škole priestorom, kde sa umelecká tvorba a akademický výskum stretávajú najintenzívnejšie. Práve sem smerovala významná časť aktivít WIREscope.

Doposiaľ sa na VŠMU uskutočnili dve medzinárodné doktorandské konferencie – Identity (2024) a Esejizmus ako metóda (jún 2026) – ktoré prepojili doktorandov umenovedných aj umeleckých odborov z desiatich vysokých škôl Slovenska a Česka. Medzinárodný formát DOCTUS priniesol do Bratislavy doktorandov zo siedmich európskych univerzít na workshop o filme, pamäti a nostalgii. PhD semináre v rámci WIRE Summitu v Lisabone zase poskytli našim doktorandom účasť v medzinárodnom priestore, spoznať výskumné projekty kolegov a kolegýň a príležitosť prezentovať vlastný výskum pred medzinárodnou odbornou komunitou. Konferencie IVGC vytvorili platformu pre prepojenie akademickej obce a profesionálnej praxe v oblasti vizuálnych efektov a herného dizajnu a otvorili priestor pre umelecký výskum v týchto dynamicky sa rozvíjajúcich odboroch.

Čo majú tieto podujatia spoločné? Všetky vychádzajú z presvedčenia, že kvalita doktorandského výskumu závisí aj od prostredia, v ktorom sa výskum rozvíja – od medzinárodnej konfrontácie, od schopnosti formulovať vlastné otázky pred kritickým publikom, od prepojenia s metodologickými prístupmi iných disciplín.

Nová infraštruktúra: od projektového zámeru k funkčným laboratóriám

V decembri 2025 boli na všetkých partnerských školách aliancie FilmEU oficiálne otvorené Living Laby – kreatívne laboratóriá zamerané na umelecký výskum. VŠMU medzi ne vstúpila so Sound Labom, priestorom pre imerzívny zvukový dizajn využívajúcim technológiu Dolby Atmos. Sound Lab predstavuje záväzok školy vytvárať podmienky pre umelecko-výskumnú prácu, ktorá prekračuje hranice bežnej pedagogickej praxe.

Súčasťou budovania infraštruktúry bola aj modernizácia serverového zázemia a zavádzanie nových digitálnych nástrojov pre výskumnú prácu – vrátane príručky k využívaniu generatívnej umelej inteligencie v akademickej praxi. Projekt tak posilnil technologické kapacity školy v rovine materiálno technologickej aj digitálnej.

Otvorenie laboratórií bolo len začiatkom. Skutočná výzva – ako ich zapojiť do plnohodnotnej výskumnej prevádzky – sa len postupne rozvíja. Program WIRE reagoval vyhlasovaním otvorených výziev: projektu NOVUS na prepojenie vedeckých a umeleckých pracovníkov naprieč alianciou, Horizon Pilot Mission pre seniorných výskumníkov a Horizon Mission Student Pilot pre doktorandov. Podmienkou je tematické prepojenie s európskymi témami programu Horizont Európa – od adaptácie na klimatickú zmenu cez zdravie až po udržateľnosť pôdy a oceánov.

HRS4R: výskum začína kvalitou prostredia

Paralelne s rozvojom výskumných aktivít sa VŠMU zapojila do iniciatívy Human Resources Strategy for Researchers – procesu, ktorým Európska komisia podporuje systematické zlepšovanie pracovných podmienok pre výskumníkov a výskumníčky. VŠMU vstúpila do tohto procesu s vedomím, že umelecký výskum má svoje špe-

cifiká – ale aj s presvedčením, že práve tieto špecifiká je potrebné artikulovať v rámci európskych štandardov.

Dotazníkový prieskum medzi 130 oslovenými výskumníkmi a výskumníčkami, gap analýza porovnávajúca stav na VŠMU s princípmi Európskej charty, prvý návrh akčného plánu diskutovaný v pracovnej skupine v apríli 2026 a prezentácia výsledkov na summite aliancie FilmEU v Lisabone – to všetko sú kroky, ktoré postupne premieňajú strategický zámer na konkrétne opatrenia. Výsledky pritom jasne ukázali, kde máme čo zlepšovať: v transparentnosti náborových procesov, v komunikácii výskumných príležitostí, v podpore kariérneho rozvoja.

Úspech HRS4R a budovanie zdravého výskumného prostredia napokon nebude stáť na kvalite dokumentov, ale na tom, do akej miery sa jeho princípy premietnu do každodenného fungovania školy.

Od periférie do centra: medzinárodné siete

Možno najviditeľnejšia zmena, ktorú projekt priniesol, sa týka postavenia VŠMU v medzinárodných sieťach umeleckého výskumu. Na začiatku projektu bola naša škola v tejto oblasti prakticky neznáma. O osemnásť mesiacov neskôr je už VŠMU inštitucionálnym členom Society for Artistic Research – prvou umeleckou vysokou školou zo Slovenska v tejto najvýznamnejšej svetovej organizácii pre umelecký výskum. Naši výskumníci prezentovali na konferenciách SAR v Porte a Galway, na NECS v Lisabone, na WIRE Summite, na festivaloch a industry podujatiach.

A v júni 2026 bolo na záverečnom ceremoniáli 17. kongresu SAR v Galway oficiálne oznámené, že 18. ročník sa uskutoční na VŠMU v Bratislave v apríli 2027.

Tieto výsledky nevznikli izolovane. Sú výsledkom systematickej práce tímu pedagógov a výskumníkov, ktorí v rámci projektu WIREscope budovali kontakty, prezentovali výsledky a krok za krokom posilňovali viditeľnosť VŠMU v európskom výskumnom priestore. Konferencia IVGC, medzinárodný doktorandský workshop DOCTUS, FTF Industry Days, tréningový program Illumina, partnerstvo s festivalom Cinematik – to všetko sú súčasti mozaiky, ktorá dáva medzinárodným ambíciám VŠMU konkrétny obsah.

Udržateľnosť a greenfilming

Environmentálne zodpovedná filmová produkcia – greenfilming – sa v rámci projektu stala novou témou, ktorú VŠMU začala systematicky rozvíjať. Nejde o okrajovú agendu. Filmový priemysel patrí medzi energeticky náročné odvetvia kreatívneho sektora – od prepravy štábov a techniky, cez spotrebu materiálov pri stavbe scén, až po uhlíkovú stopu postprodukcie a distribúcie. Veľké európske fondy, televízne stanice aj medzinárodné festivaly čoraz častejšie podmieňujú podporu preukázateľným dodržiavaním environmentálnych štandardov. Pre filmové školy to znamená, že udržateľnosť sa stáva súčasťou profesionálnej výbavy, ktorú absolventi potrebujú rovnako ako technické a umelecké zručnosti.

Slovensko má v tejto oblasti progresívnu pozíciu: Slovenská filmová agentúra vypracovala green guidelines, Audiovizuálny fond poskytuje finančnú motiváciu na angažovanie zelených konzultantov. Na FTF VŠMU sa v spolupráci s profesorom Larrym Engelsom z American University vo Washingtone uskutočnil zelený audit fakulty a prvé kroky k funkčnej stratégii greenfilmingu s cieľom jeho postupného zavádzania do výučby aj produkcie.

Čo zostáva a čo prichádza

Projekt WIREscope FilmEU sa formálne končí. No procesy, ktoré naštartoval, pokračujú – a v niektorých prípadoch teraz vstupujú do svojej najdôležitejšej fázy.

HRS4R smeruje k finalizácii akčného plánu a podaniu žiadosti o ocenenie HR Excellence in Research. Členstvo v SAR a organizácia konferencie SAR 2027 v Bratislave otvárajú bezprecedentnú príležitosť prezentovať slovenskú umelecko-výskumnú komunitu na najvyššej medzinárodnej úrovni. Living Lab – Sound Lab čaká na prvé projekty z otvorených výziev. Diskusia o umeleckom výskume, ktorú projekt rozbehol, sa stáva súčasťou strategického uvažovania školy.

Za všetkými výsledkami projektu stojí práca riešiteľského kolektívu, ktorý sa počas osemnástich mesiacov rozrástol o nové tváre a témy a preukázal, že výskumný potenciál VŠMU siaha naprieč všetkými fakultami a pracoviskami. Projekt zároveň potvrdil, aké dôležité je pre

rozvoj školy prepojenie aktívnej grantovej a výskumnej politiky – práve systematická práca s medzinárodnými projektmi vytvára podmienky, v ktorých vznikajú nové partnerstvá, otvárajú sa výskumné témy a rastú kompetencie celého kolektívu. Veríme, že skúsenosti a výsledky, ktoré WIREscope priniesol, posilnia pozíciu VŠMU pri uchádzaní sa o ďalšie medzinárodné granty a pomôžu škole naďalej rozširovať svoju prítomnosť v európskom výskumnom priestore.

Osemnásť mesiacov na inštitucionálnu zmenu nestačí. Ale stačí na to, aby sa položili základy, otvorili dvere a ukázal smer. Projekt WIREscope toto všetko splnil. Teraz je na nás, aby sme po ceste, ktorú otvoril, pokračovali.

Jana Keeble

The End